

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა #47

19.04.2019

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში, რიცეულა ჰესის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტი.

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: შპს „საქართველოს საერთაშორისო ენერჯეტიკული კორპორაცია“ ქ. თბილისი, გაზაფხულის ქ. 18.
საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ამბროლაურის მუნიციპალიტეტი.

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 07.03.2019

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“.

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „საქართველოს საერთაშორისო ენერჯეტიკული კორპორაციის“ მიერ წარმოდგენილია ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში, მდინარე რიცეულაზე 6,32 მგვტ სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის (რიცეულა ჰესი) ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, რიცეულა ჰესის რეკონსტრუქციის პროექტზე საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ 2011 წლის 11 თებერვალს გაცემულია ეკოლოგიური ექსპერტიზის N9 დასკვნა, რომლის მიხედვით სათავე ნაგებობიდან გამათანაბრებელ ავზამდე წყლის მიწოდება გათვალისწინებული იყო ბეტონის არხის და მილსადენის საშუალებით, რომლის ნაწილის განთავსება დაგეგმილი იყო საპროექტო გვირაბში. გათვალისწინებული იყო ძველი სადერივაციო სისტემის გაუქმება და გამათანაბრებელ რეზერვუარამდე წყლის ახლად აშენებული გვირაბის გავლით მიწოდება. რეკონსტრუქციის სამუშაოების შესრულების პროცესში, ოპერატორი კომპანიის მიერ მიღებული იქნა გადაწყვეტილება არ მომხდარიყო ძველი სადერივაციო მილსადენის გაუქმება და წყალუხვობის პერიოდში გამოყენებული ყოფილიყო რიცეულა ჰესის ექსპლუატაციისათვის, ხოლო წყალმცირობის პერიოდში შესაძლებელი ყოფილიყო ორივე ჰესის (რიცეულა და რაჭა ჰესები) ახალი სადერივაციო სისტემით მომარაგება. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე დღეის მდგომარეობით წყლის დერივაცია ხორციელდება არსებული მილსადენის გამოყენებით, ხოლო გვირაბის მშენებლობა განხორციელდა მხოლოდ რაჭა ჰესის საჭიროებისათვის.

წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, სადერივაციო არხზე შესრულებულია შემდეგი სამუშაოები: გარკვეულ მონაკვეთზე მოხდა ბეტონის არხის კედლების ამალევა, აღდგენილია არხზე წყლის გადამყვანი ბეტონის ღვარსაშვი და შეცვლილია არხის დაზიანებული გადახურვის ფილები და ხის ძელები, ასევე ჩატარებულია სადერივაციო მილსადენის სარეაბილიტაციო სამუშაოები, კერძოდ: მილსადენის ღია უბნები გაიწმინდა და გაიფხიკა, აღდგენილი იქნა ორი დაზიანებული საანკერო საყრდენი და მილსადენის დერეფანში არსებული აკვედუკები.

რიცეულა ჰესის სათავე კვანძის შემადგენლობაში შედის წყალსაშვიანი ბეტონის კაშხალი, გამრეცხი ქვის წყობის ფარიანი ნაწილითა და გვერდითი წყალსაშვიანი წყალმიმღებით, მარცხენა ნაპირთან მოწყობილია ორმალიანი გამრეცხი რაბი. კაშხლის ზედა ბიეფში შეტბორილი წყლის მოცულობა შეადგენს 6,3 ათასი მ³-ს, ხოლო წყლის სარკის ზედაპირის ფართობი 1,2 ჰა-ს.

სათავე ნაგებობის შემადგენლობაშია ორსექციანი სალექარი და სალექარამდე მიმყვანი არხი. სალექარის მარჯვენა მხარეს მოწყობილია მექანიკური ჩამკეტი ფარი, საიდანაც იგი მყარი ნატანისაგან თავისუფლდება.

რიცეულა ჰესის ძველი სადერივაციო სისტემა წარმოდგენილია სადერივაციო არხის, მილსადენის და გვირაბების (შტოლნების) სახით, სადაც განთავსებულია მილსადენი. სადერივაციო სისტემის საწყის მონაკვეთზე მოწყობილია სადერივაციო არხი, რომელიც გრძელდება 1 მ. დიამეტრის ფოლადის მილსადენით, გადადის პირველ (51 მ.) გვირაბში, შემდეგ მეორე გვირაბში (204 მ.) და მიემართება გამათანაბრებელ აუზამდე.

რიცეულა ჰესის წყალმიმყვანი მილსადენი გადის რთული რელიეფის მქონე მდ. რიცეულას მარცხენა სანაპიროს ზედა ნიშნულებზე და საშიში გეოლოგიური პროცესების გააქტიურების რისკების პრევენციის მიზნით, მილსადენზე ჩატარებული იქნა მხოლოდ მცირე მოცულობის სარეაბილიტაციო სამუშაოები

მიწისქვეშა არსებული გამათანაბრებელი აუზი მოწყობილია სადერივაციო სისტემის ბოლოს. იგი წარმოადგენს ცილინდრული ტიპის რკინა-ბეტონის (სიმაღლე-15 მ. d=4 მ.) რეზერვუარს.

სადაწნეო მილსადენის სიგრძე გამათანაბრებელი რეზერვუარიდან შეადგენს 575 მ-ს. (d= 0,9 მ.), რომლის პირველი უბანი, სიგრძით 213 მ გაყვანილია თხრილში, ხოლო მეორე უბანი 322 მ. შესაბამისი კონსტრუქციის შუალედურ და ოთხ საანკერო საყრდენებზე. წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით ჰესის რეკონსტრუქციის პერიოდში საანკერო საყრდენებს და შუალედურ საყრდენებს ჩაუტარდა რეაბილიტაციის (გამლიერების) სამუშაოები. მილსადენი გაიწმინდა და შეიღება ანტიკოროზიული საღებავით, ასევე შესრულებულია განშტოების კვანძის რეკონსტრუქციის სამუშაოები.

2011 წლის N09 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიხედვით ჰესის შენობაში გათვალისწინებული იყო ორი ახალი ფრენისის ტიპის ტურბინის დამონტაჟება, რაც არ განხორციელდა (აღნიშნული ტურბინები დამონტაჟდა რაჭა ჰესისათვის) და ექსპლუატაციაში დარჩა არსებული, ავსტრიული ფირმა „ფოიტი“-ს წარმოების პელტონის ტიპის ჰორიზონტალური ღერძიანი სამი აგრეგატი, საერთო დადგმული სიმძლავრით 6,32 მგვტ. აგრეგატებს ჩაუტარდა რეაბილიტაცია და აღიჭურვა შესაბამისი განახლებული სისტემებით:

თანამედროვე ტირისტორული აღზნების სისტემით, დამონტაჟდა 2 ცალი სიჩქარის რეგულატორი და 2 ცალი დისკური ავტომატური მართვის ტურბინისწინა ჩამკეტი. კაპიტალურად გარემონტდა ჰიდროაგრეგატები, გამყვანი არხი და სამანქანო დარბაზი, აღდგა ხიდური ამწე. ტურბინებში გადამუშავებული წყალი გამყვანი არხით ჩაედინება მდ. რიცეულაში.

წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით, რიცეულა ჰესის ინფრასტრუქტურის ობიექტებზე სარეკონსტრუქციო-სარეაბილიტაციო სამუშაოები უკვე შესრულებულია და შესაბამისად წინამდებარე სკოპინგის ანგარიშში სამშენებლო და სარეაბილიტაციო სამუშაოები განხილული არ არის, ასევე რიცეულა ჰესის რეკონსტრუქცია-რეაბილიტაციის სამუშაოები ჩატარებულია და უახლოეს პერიოდში სამუშაოების განხორციელება დაგეგმილი არ არის. შესაბამისად სამშენებლო სამუშაოებთან დაკავშირებით საშიში გეოდინამიკური პროცესების გააქტიურების რისკები არ არსებობს.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილ იქნა სამშენებლო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1 **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის კონსულტანტის მიერ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).**
4. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
  - პროექტის ცვლილების საჭიროების დასაბუთება;
  - მიმდინარე საქმიანობის და ცვლილებების დეტალური აღწერა;

არსებული ჰესის ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები (სადერივაციო/სადაწნეო მილსადენის დიამეტრი, სისქე და სხვა);
ჰესის შემადგენელი ობიექტების, მისასვლელი გზების shape ფაილები;
ჰესის ძირითადი ინფრასტრუქტურის დაშორება მოსახლეობასთან (დასახლებული პუნქტის მითითებით) კონკრეტული მანძილების მითითებით;
ჰესის ოპერირების პროცესში დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა მათ შორის დასაქმებულთა ადგილობრივების წილი;
არსებული ჰესის ძირითადი ტექნიკური მახასიათებლების ცხრილი და პროექტის განმარტებითი ბარათი, ყველა შემადგენელი ჰიდროტექნიკური ნაგებობების აღწერით;
პროექტის ცვლილების ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, ჰესის ინფრასტრუქტურული ობიექტების (სათავე ნაგებობა, სადაწნეო/სადერივაციო მილსადენი, ჰესის შენობა) განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა;
თევზსავალი და თევზამრიდი ნაგებობების დეტალური აღწერა და მისი ფუნქციონირების შესახებ ინფორმაცია, მათ შორის თევზსავალის ზედა და ქვედა ნიშნულები, პარამეტრები, ჰიდრავლიკური გაანგარიშების შედეგები (იმისათვის, რომ შესაძლებელი იყოს იქთიოფაუნაზე ზეგავლენის პროგნოზირება);

4.1 შესრულებული სამუშაოების შესახებ ინფორმაცია კერძოდ:

მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);

გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;

ჰესის შენობიდან მდინარეში წყლის გამყვანი არხის პარამეტრები (სიგრძე, დიამეტრი, კვეთი და სხვ.);

ჰესების ძალური კვანძების სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგებისა (ინდივიდუალურად თუ წყალმომარაგების სისტემებიდან) და სამეურნეო-ფეკალური წყლების არინების შესახებ ინფორმაცია;

წყალმომარაგების პროექტის აღწერა, შესაბამისი ნახაზებით თუ როგორ მოხდება ჰესის ძალური კვანძის სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება (ინდივიდუალურად თუ წყალმომარაგების სისტემებიდან);

როგორ გადაწყდება საპროექტო ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხი, ტერიტორიაზე გათვალისწინებული საასენიზაციო ორმოს ტევადობა; საწარმოო ჩამდინარე წყლებისთვის დაგეგმილია თუ არა სასედიმენტაციო გუბურების მოწყობა;

ჰესის ტერიტორიაზე საწვავის შესანახი რეზერვუარის ტიპი და ტევადობა.

4.3 დერეფანში ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

საპროექტო უბნის გეოლოგიური აგებულება;
რეგიონის ზოგადი გეოლოგიური რუკა;
რელიეფი (გეომორფოლოგია);
დერეფნის საინჟინრო-გეოლოგიური რუკა, საინჟინრო-გეოლოგიური ჭრილები;
ტერიტორიის გეომორფოლოგიური, გეოლოგიური, ჰიდროგეოლოგიური, სეისმური და ტექტონიკური პირობების აღწერა;
ჩატარებული საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის შედეგები. მათ შორის ყურადღება უნდა გამახვილდეს საპროექტო დერეფანში საშიში გეოდინამიკური პროცესების (მეწყერი, ეროზია, ქვათაცვენა) განვითარების თვალსაზრისით რთული უბნების ადგილმდებარეობებსა და აღწერაზე. მოცემული უნდა იყოს გასატარებელი პრევენციული ღონისძიებები (დამცავი ნაგებობები, ფერდობების დატერასება და ა.შ.);
საპროექტო დერეფანში ჩატარებული დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევები. (ჭაბურღილების რაოდენობა, ადგილმდებარეობა, ლაბორატორიული კვლევები გრუნტების ლაბორატორიული კვლევის შედეგები და ა.შ.);
გეოლოგიური კვლევის შედეგების გათვალისწინებით შემუშავებული დასკვნები და რეკომენდაციები;

4.4 ჰიდროლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

მდინარე რიცეულას ჰიდროლოგია;
დეტალური ინფორმაცია მდინარის საშუალო წლიურ ხარჯებზე და ჩამონადენის შიდაწლიურ განაწილებაზე;
დეტალური ინფორმაცია მაქსიმალურ ჩამონადენზე, მინიმალურ ჩამონადენზე, მყარ ნატანზე;
ეკოლოგიური (სანიტარული) ხარჯი (ასევე მისი დადგენის მეთოდოლოგია);
დეტალური ინფორმაცია ჰესის მიერ ასაღები წყლის რაოდენობებზე 10%, 50% და 90%-იანი უზრუნველყოფისთვის;
სადაწნეო მილსადენის გადამკვეთი მუდმივი და დროებითი ნაკადების შესახებ ინფორმაცია;
ღვარცოფული ნაკადების შესახებ ინფორმაცია და საჭიროების შემთხვევაში ღვარცოფსაწინააღმდეგო ღონისძიებები, კალაპოტური პროცესების და ნაპირსამაგრი სამუშაოების შესახებ;

4.5 წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სათავე კვანძის ქვედა ბიეფში გადადინებული ნამეტი წყლის ენერჯის ჩამქრობი ჭების შესახებ;

4.6 გზმ-ს ანგარიშში აუცილებელია აისახოს ინფორმაცია რომელიც გამორიცხავს სასმელი წყლის დაბინძურების რისკებს. აქედან გამომდინარე გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

ჰესის შენობაში განთავსებული ჰიდროტურბინების დეტალური აღწერა, ნამუშევარ წყალში ზეთების შერევის რისკების გათვალისწინებით;

ჰიდროტურბინების გაგრილების სისტემის აღწერა და გამაგრილებელი სისტემაში გამოყენებული წყლის მართვის საკითხები;

4.7 ბიოლოგიური გარემო: ტერიტორიის ფლორისა და მცენარეული საფარის დეტალური აღწერა; საქართველოს იშვიათი და წითელი ნუსხის სახეობები, რომლებიც გვხვდება დაგეგმილ საპროექტო დერეფანში; ხმელეთის ფაუნა; საპროექტო დერეფანში გავრცელებული საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი ცხოველთა სახეობები; საკვლევი არეალი და საველე კვლევის მეთოდები, სენსიტიური ადგილები, საველე კვლევის შედეგები;

4.9. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება თითოეული გარემოს კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება, მათ შორის:

ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;

ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და საშიში გეოდინამიკური პროცესები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;

საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის ექსპლუატაციის პერიოდში და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;

ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;

ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი, მდინარის კალაპოტში წყლის ხარჯის შემცირება და სავალდებულო ეკოლოგიური ხარჯი, შესაბამისი ზემოქმედება და შემარბილებელი ღონისძიებები, ასევე დონემზომის გათვალისწინება (წყლის ხარჯის მუდმივად გაზომვის მიზნით); ზემოქმედება ნატანის მოძრაობაზე;

ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება ექსპლუატაციის ეტაპზე;

მცენარეულ საფარსა და ჰაბიტატის მთლიანობაზე ზემოქმედება, ცხოველთა სამყაროზე ზემოქმედება, იქთიოფაუნაზე ზემოქმედების დახასიათება (მათ შორის წითელი ნუსხის), შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;

წარმოდგენილი იქნეს ინფორმაცია ზემოქმედებას დაქვემდებარებული ხე-მცენარეების შესახებ სახეობების და რაოდენობის მითითებით. ზემოქმედება ეროვნული კანონმდებლობითა და საერთაშორისო ხელშეკრულებებით დაცულ სახეობებზე და ჰაბიტატზე. ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საკომპენსაციო ღონისძიებებზე, მათ შორის, საჭიროების შემთხვევაში ჰაბიტატის აღდგენის ღონისძიებებზე.

გზშ-ის ანგარიშში უნდა აისახოს უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს "წითელი ნუსხით" დაცულ სახეობებზე), მათ შორის წყალზე დამოკიდებულ ცხოველებზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. წარმოდგენილ იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები;

ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების თავი;

ზემოაღნიშნული კვლევების შედეგების საფუძველზე, მონიტორინგის გეგმაში აისახოს, ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი.

ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;

ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;

ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;

ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;

ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის გეგმა;

ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;

სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;

გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

ჰესის განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით);

ჰესის შემადგენელი ობიექტების საპროექტო ნახაზები (ზომების მითითებით), კერძოდ:

ჰესის გენ-გეგმა (ექსპლიკაციით); სათავე კვანძების გეგმა და ჭრილი; საგენერატორო შენობის გეგმა და ჭრილი; თევზსავალის გეგმა და ჭრილი; ქვესადგურის გეგმა; სადაწნეო მილსადენების ტიპიური განივი კვეთი, გეგმა და ჭრილი (შესაბამისი აღნიშვნებით).

5. გზშ-ს ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

ჰესის ინფრასტრუქტურული ობიექტების ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები ერთიანი ცხრილის სახით.

ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესახებ (ერთიანი ცხრილის სახით);

ინფორმაცია გარემოზე ზემოქმედების შეფასებისას გამოყენებული ლიტერატურისა და ნორმატიული დოკუმენტების შესახებ;

აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი საპროექტო არეალის სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_37N(38N) პროექციით) სადაც მოცემული იქნება:

ჰესის ინფრასტრუქტურული ობიექტები (სათავე ნაგებობა, კაშხალი, სადერივაციო მილსადენი, წყალსაცავის, ჰესის შენობა, სადაწნეო მილსადენი, სამშენებლო ბანაკი, მისასვლელი გზები, სამშენებლო ბანაკები სამშენებლო მოედნები, სანაყაროს ტერიტორია).

ისტორიულად ან/და დაკვირვების შედეგად არსებულ მონაცემებზე დაყრდნობით მდინარის აბსოლუტური მინიმალური და მაქსიმალური ხარჯების შესახებ ინფორმაცია.

მდინარის სიგრძე და სიგანე (როგორც საერთო ისე საპროექტო კვეთში არსებული).

საპროექტო არეალში, როგორც დამბის ზედა ასევე მის ქვედა ბიეფში, მდინარის შენაკადების შესახებ ინფორმაცია, მანძილებისა და აღნიშნული შენაკადების მიერ გატარებული ხარჯის მითითებით.

საქმიანობის მიმდებარე ტერიტორიაზე, (მათ შორის რეგიონში) მსგავსი ტიპის არსებული ან/და დაგეგმილ საქმიანობებთან კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება, როგორც წყალზე ზემოქმედების, ასევე გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებზე ზემოქმედების კუთხით.

გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედების შეფასებას და მისი აუცილებლობის დასაბუთებას, რაც გულისხმობს გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედებით გამოწვეული დანაკარგისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონას გარემოსდაცვით, კულტურულ, ეკონომიკურ და სოციალურ ჭრილში.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით წარმოდგენილ გზშ-ის ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს დეტალური ინფორმაცია, რიცეულა ჰესის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება გამოიწვევს თუ არა რაიმე სახის დამატებით ზემოქმედებას ფლორასა და ფაუნაზე, მათ შორის იქთიოფაუნაზე. ასევე დაზუსტდეს, პირობების ცვლილება მოახდენს თუ არა რაიმე სახის ზემოქმედებას "ევროპის ველური ბუნების და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ" (ბერნის) კონვენციის შესაბამისად შექმნილ "ზურმუხტის ქსელის" დამტკიცებულ საიტზე (რაჭა-ლეჩხუმი - GE0000058) არსებულ სახეობებზე და ჰაბიტატებზე.

„სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, საპროექტო 7 183 მ2 ფართობი მდებარეობს სსიპ-ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში. კერძოდ, ამბროლაურის სატყეო უბნის სადმელისა და ღვიარას სატყეოებში. აქვე გაცნობებთ, რომ სახელმწიფო ტყის ფონდის მართვას დაქვემდებარებული ზემოაღნიშნული ფართობის ნაწილიზე 1729 მ2 გაცემულია სამონადირეო მეურნეობის სპეციალური ლიცენზია N0019 (25/05/2005-დან 25/05/2025-მდე) შპს „კაპირა“-ზე (20 წლის ვადით). ტყის ფონდის ტერიტორიაზე საქმიანობა უნდა შეთანხმდეს სსიპ ეროვნულ სატყეო სააგენტოსთან და სამინისტროში წარმოდგენილი უნდა იყოს შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტი.

ცხრილი 1. ეკოლოგიური ხარჯის პროცენტული მაჩვენებლები თვეების მიხედვით.

თვე	იანვ	თებ	მარტი	აპრი	მაისი	ივნისი	ივლისი	აგვისტ	სექტემ	ოქტომ	ნოემბ	დეკემბ
მდინარის ბუნებრივი ხარჯი თვეების მიხედვით												
საშუალო თვიური ხარჯები, მ ³ /წმ												
ენერგეტიკული ხარჯი თვეების მიხედვით (ჰესის მიერ ასაღები ხარჯი)												
საშუალო თვიური ენერგეტიკული												

ხარჯები, მ ³ /წმ													
ეკოლოგიური ხარჯი თვეების მიხედვით													
ეკოლოგიური ხარჯი, მ ³ /წმ													
ეკოლოგიური ხარჯი, %													
საშუალო მრავალწლიური ხარჯის რამდენ %-ს შეადგენს ეკოლოგიური ხარჯი													

ცხრილი 2. თვიური და წლიური ხარჯების სიდიდეები 10%, 50%, 75% და 95% უზრუნველყოფისათვის

	იანვ	თებ.	მარტ	აპრ	მაისი	ივნ	ივლ	აგვ	სექ	ოქტ	ნოემ	დეკ	წელი
საშ													
მაქს													
მინ													
10%													
50%													
75%													
95%													

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „საქართველოს საერთაშორისო ენერჯეტიკული კორპორაციის“ მიერ წარმოდგენილ ამბროლაურის მუნიციპალიტეტში, რიცეულა ჰესის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტზე **სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის (სკოპინგის დასკვნაში მოცემული თანმიმდევრობით) მიხედვით.